

→ 9

Co więcej, jednostki nieobjęte na ten moment opisanymi obowiązkami, lecz współpracujące z większymi podmiotami (podlegającymi wspomnianym regulacjom), mogą zostać zobligowane do raportowania przez swoich kontrahentów. Podmiot, na którym już spoczywa lub w niedalekiej przyszłości spoczywał będzie obowiązek raportowania kwestii ESG, z dużą dozą prawdopodobieństwa chętniej nawiąże współpracę z przedsiębiorcą, który dostarczy mu niezbędnych informacji odnośnie do własnej emisyjności – a takie informacje są niezbędne do raportowania śladu węglowego w pełnym zakresie. Podkreślić należy, że raportowanie obejmuje nie tylko emisje bezpośrednie (ze źródeł będących własnością podmiotu raportującego lub przez niego kontrolowanych), ale także emisje pośrednie (ze źródeł stanowiących własność innych jednostek bądź przez nie kontrolowanych, związane z zakupionymi lub sprzedanymi przez podmiot raportujący towarami lub usługami).

Niezbędna inwentaryzacja

Wskazać należy, że dzięki inwentaryzacji gazów ciepłarniach możemy zidentyfikować i zrozumieć emisje w całym cyklu życia danego produktu i usługi, często również ograniczyć koszty naszej działalności. Większa emisyjność i większe zużycie energii może bowiem świadczyć o nieefektywności danego systemu produkcji. Stworzenie raportu pozwoli ukierunkować działania jednostki, m.in. zidentyfikować źródła emisji i ustalić, czy w cyklu życia danego produktu możemy dokonać istotnej redukcji emisji. Obniżenie emisyjności oraz zmniejszenie zużycia energii może prowadzić nie tylko do obniżenia kosztów prowadzonej działalności, ale także większej stabilności prowadzonej działalności ze względu na zmienność cen surowców (paliw kopalnych). Poznając emisyjność, możemy wspierać te obszary naszej działalności, które charakteryzują się mniejszą emisyjnością gazów ciepłarnianych.

Nie powinien nam także umknąć cel, jakim jest szeroko rozumiane proklimateczne działanie danej jednostki, wynikające nie z sankcjonowanego, prawnego obowiązku, ale ze świadomości konsekwencji zachodzących w klimacie zmian i wewnętrznej potrzeby ich powstrzymania dla dobra nas wszystkich. Każdy emitent gazów ciepłarnianych powinien mieć na uwadze to, że dzięki swojej sprawozdawczej działalności będzie mógł lepiej zrozumieć, jakie gazy ciepłarniane emituje, w jakiej ilości i jakie jest źródło emisji. Już teraz będzie mógł podjąć kroki mające na celu redukcję emisji. Takim działaniem może przyczynić się do niwelowania niekorzystnych zmian klimatycznych, jak również zdołać nowych kontrahentów.

ROZMOWA | Wdrażanie ESG

Ślad węglowy – zagrożenie, przedsiębiorstw?

Wliczeniu śladu węglowego kryje się prawdziwy potencjał. W ramach procesu jego wyliczania organizacja może zidentyfikować swoje słabe i mocne strony, ale również usprawnić procesy wewnątrz organizacji czy ulepszyć swoje produkty lub usługi – mówi mgr inż. **Piotr Bączkiewicz**, Consolia ESG – dział wdrożeń.

Dotychczas przedsiębiorstwa oceniane były przez pryzmat wyników finansowych, wyniku netto, przychodów, kapitału własnego, kapitalizacji czy innych wskaźników. Czy ślad węglowy jest kolejnym parametrem oceny organizacji?

Zdecydowanie tak. Ślad węglowy można uznać za kolejny miernik służący do oceny danej organizacji. Dla niektórych może on stanowić czynnik przeważający i decydujący o końcowym pozytywnym wyniku negocjacji, dokonaniu zakupów bądź zamknięciu transakcji. Na ślad węglowy organizacji możemy spojrzeć jako na kolejny wskaźnik, tym razem niefinansowy, służący do oceny firmy. Nie wszyscy oceniają firmę wyłącznie na podstawie obrotów, zysku, zysku na akcję oraz innych parametrów finansowych. Jest wiele mierników, które dają możliwość porównywania firm między sobą. Obliczając ślad węglowy, czy to przedsiębiorstwa, czy produktu, czy projektu, otrzymujemy kolejne narzędzie do ich oceny, a w konsekwencji do zarządzania naszymi decyzjami biznesowymi. Coraz więcej ekspertów, zwłaszcza z kadr kierowniczych, finansowych, biegłych rewidentów, zaczyna to dostrzegać. Jest to kolejne kryterium oceny naszych organizacji i działań. Ważne, by oceny biznesowe były dokonywane z wykorzystaniem całego wachlarza różnych wskaźników i mierników. Dotyczy to decyzji podejmowanych na wielu płaszczyznach organizacyjnych. Na samym wyliczeniu śladu organizacji nie należy jednak zakończyć. To dopiero pierwszy krok.

Dlaczego ślad węglowy nie jest tym samym co dwutlenek węgla? Czy emisja gazów ciepłarnianych to to samo co ślad węglowy?

Nie. Dwutlenek węgla występuje naturalnie w stanie gazowym w atmosferze. W powietrzu występuje w śladowych ilościach. Odgrywa jednak ważną rolę w efekcie cieplarnianym. Jest jednym z tzw. gazów cieplarnianych. Protokół z Kioto wyróżnia sześć gazów cieplarnianych. Są to: dwutlenek węgla, metan i tlenek azotu oraz gazy fluorowane: HFC, PFC i SF6 to substancje chemiczne zawierające w swojej cząsteczce fluor. Gazy fluorowane odznaczają się wysokim w stosunku do CO₂ współczynnikiem globalnego ocieplenia (GWP).

PIOTR BĄCZKIEWICZ
Consolia ESG – Dział Wdrożeń

Współczynnik ten jest miarą wpływu substancji gazowej na globalne ocieplenie, które powstaje w wyniku wzrostu stężenia gazów cieplarnianych w atmosferze ziemskiej. Posługujemy się tym terminem, chcąc przedstawić wpływ antropogenicznej emisji gazów cieplarnianych na wzrost średniej temperatury na Ziemi.

Czym jest ślad węglowy?

Termin „ślad węglowy” odnosi się do całkowitej sumy emisji gazów cieplarnianych wywołanych bezpośrednio lub pośrednio przez daną osobę, organizację (np. przedsiębiorstwo), wydarzenie, projekt, produkt, miasto, kraj itd.

Można powiedzieć, że jest to miara wpływu, jaką wywołuje określony proces czy produkt na zmiany klimatyczne. Jeżeli chcemy wykazać, jaki wpływ na środowisko ma na przykład dana organizacja, to liczymy jej ślad węglowy. Nie dotyczy on jednak emisji pyłowych do powietrza, zanieczyszczeń wody czy gleby. Stanowi wyłącznie informację o wpływie na efekt cieplarniany.

Liczenie śladu węglowego nie jest niczym nowym, prawda?

Tak, to prawda. Międzynarodowe standardy dotyczące liczenia śladu węglowego, w tym GHG Protocol, zaczęto wypracowywać w latach 90. ubiegłego wieku. Liczne zagraniczne korporacje od wielu lat liczą swój ślad węglowy i mają w tym zakresie doświadczenie. Tu mają swoją przewagę. Polska jako kraj ma w tym aspekcie wiele do nadrobienia.

obowiązek czy szansa dla polskich

Wprowadzenie w Unii Europejskiej dyrektywy CSRD oraz wytycznych ESRS powoduje, że liczenie śladu węglowego staje się obowiązkiem dla coraz szerszej grupy firm. Dotyka to również przedsiębiorców niebezpośrednio objętych tymi obowiązkami, którzy znajdują się w łańcuchach dostaw tych, którzy takimi obowiązkami są objęci. Sprowadzenie liczenia śladu węglowego tylko do wymogu prawnego wykazania raportu i poprzestanie na tym jest jednak niewystarczające. To tak, jakby w działalności gospodarczej skupić się tylko na konieczności rozliczenia się z organem podatkowym. Prawdziwy potencjał kryje się w analizie swojego śladu. Znaleźnienie i uświadomienie sobie swoich słabych i mocnych stron. Kooperacja z dostawcami i współpraca z klientami w celu optymalizacji produktów. Systemowa transformacja procesów produkcyjnych poprzedzona analizą z zaangażowaniem ekspertów i inżynierów. Wszystko to może dać wymierne korzyści dla organizacji.

Czym różni się ślad węglowy organizacji od śladu węglowego dla produktu?

Są to dwie niezależne metodologie obliczeń. Ślad węglowy liczony dla organizacji obejmuje obszary działalności np. danego przedsiębiorstwa albo całej grupy kapitałowej. Obejmuje całkowite emisje gazów cieplarnianych, za które bezpośrednio lub pośrednio odpowiada dana organizacja w oparciu o łańcuch wartości. Liczony jest w trzech zakresach. Pierwszy zakres dotyczy emisji bezpośrednich generowanych w ramach organizacji z takich działalności jak choćby spalanie w źródłach stacjonarnych (np. w zakładowej kotłowni) lub spalanie mobilne (np. paliwa spalane przez flotę samochodów firmowych). Zakres drugi to emisje pośrednie związane ze zużyciem np. energii elektrycznej zakupionej u dostawców lub ciepła systemowego. Zakres trzeci obejmuje emisje pośrednie podzielone na piętnaście kategorii obejmujących cały łańcuch wartości firmy np. zakupy towarów, dojazdy pracowników do pracy itd.

Ślad węglowy produktu natomiast wyliczamy dla konkretnego wyrobu. Uwzględnia on emisje w cyklu życia dla pojedynczego produktu. Najczęściej może mieć to miejsce, gdy klient prosi o podanie informacji o śladzie węglowym danego produktu dla potrzeb własnego raportowania. Aby ustalić ślad węglowy produktu, należy zbadać cały proces produkcyjny. Pozwala to również na wyselekcjonowanie konkretnych produktów o największym potencjale obniżek.

Jak zapewnić kompletność danych?

Działające na rynku firmy borykają się z problemem agregacji, rozumienia i przetwarzania danych związanych z obliczaniem śladu węglowego i potrzebują specjalistów mających umiejętności, które pomogą w szerszym zbadaniu i zrozumieniu procesów zachodzących w organizacjach, np. procesów produkcji i związanych z nimi emisji. Należy dopilnować, by wszystkie źródła emisji były objęte inwentaryzacją. Potrzeba też nowych planów reorganizacji przedsiębiorstw, tak by te plany przyniosły nowe szanse i korzyści finansowe. Dobrze ułożenie tego procesu daje również szansę na zwiększenie marży przedsiębiorstw, które będą pierwsze w tym wyścigu. Aby tego dokonać, konieczne jest systemowe podejście również do samego procesu obliczania i zarządzania śladem węglowym w organizacji. Tak szeroki zakres wyzwań wymaga jeszcze większego nakładu pracy dla przedsiębiorstw. Dla sprostania tym wyzwaniom potrzeba wielu specjalistów mających umiejętności i wykształcenie, w tym również inżynierskie. Tutaj z pomocą przychodzi systemy komputerowe jako komplementarne i nieodzowne narzędzia wsparcia nie tylko pod względem obliczania, ale również zarządzania całym sektorem niefinansowym ESG. Pozwala to zarządzać całą transformacją biznesową. Na szczęście w Polsce mamy bardzo dobrych programistów i firmy, które specjalizują się we wsparciu IT i rozumieją specyfikę lokalną, co jest niezmiernie ważnym elementem. Całościowe podejście do zagadnienia z wykorzystaniem zespołów multidyscyplinarnych jest zatem gwarancją sukcesu.

Jakie korzyści z zarządzania śladem węglowym odnosi spółka?

Podstawowe zyski to identyfikacja ryzyk odnoszących się do gazów, identyfikacja opłacalności redukcji czy zarządzanie celami redukcji, kreowanie strategii. To skuteczne zarządzanie emisjami i ich redukcja, a w następstwie także strategią firmy. ESG może być jednym z kluczowych elementów zwiększenia konkurencyjności przedsiębiorstw. Obliczony ślad węglowy będzie stanowił tu jeden ze wskaźników porównawczych przewag konkurencyjnych.

Przede wszystkim chodzi o to, by nie zatrzymać się tylko na samym obliczaniu i raportowaniu śladu węglowego, ale wyciągnąć z tego wnioski dla siebie, wykorzystać szansę. Kluczowe jest wypracowanie strategii biznesowej, wykorzystanie perspektyw i opracowanie nowej koncepcji organizacji, która uwzględni

redukcje emisji, nowe technologie produkcji, energię odnawialną. Raport śladu węglowego to tylko wynik, swoisty współczesny szyld reklamowy przedsiębiorstwa. Pokazanie, że realizuje się swoje cele i rozwija się bez szkody dla środowiska.

Należy zauważyć, że dzisiaj, oprócz ceny produktu lub usługi, walutą stają się wartości niematerialne, w tym właśnie ślad węglowy. Na tym polega cała transformacja związana z dostosowaniem się do wymogów ESG i raportowaniem niefinansowym. Powinniśmy zadać sobie pytanie, czy dla naszej organizacji sprawy niefinansowe staną się obciążeniem czy może nową perspektywą rozwoju.

Aby realizacja unijnych celów klimatycznych przyniosła firmom korzyści biznesowe, należy proces transformacji zaprojektować i budować w połączeniu z planami biznesowymi. Kwestie klimatyczne powinny być wpasowane w logikę myślenia o biznesie.

Z jakimi trudnościami borykają się firmy?

W projekcie ESG, a w tym w liczeniu śladu węglowego, przedsiębiorstwa są na różnym etapie zaawansowania. Niektórzy, zwłaszcza duże grupy kapitałowe, mają już ten obszar bardziej rozpoznany, ale znaczna część przedsiębiorców dopiero zaczyna zmierzać w tym kierunku. Stale rośnie świadomość kadr. Dla tych jednak, którzy nie zaczęli się jeszcze zmagać z liczeniem śladu węglowego, największym problemem jest to, że sami nie wiedzą, czego nie wiedzą. Brak im wystarczającej wiedzy w tym zakresie. W skrajnej sytuacji niestety może się to skończyć wypadnięciem z łańcucha dostaw swoich klientów. Kto w swojej organizacji liczył już zakres 3, wie, o czym mowa. W tym zakresie zwłaszcza często kryją się niespodzianki, ale też potencjalne możliwości redukcji emisji. Największym wyzwaniem jest transformacja energetyczna nie tylko na poziomie przedsiębiorstwa, ale również w skali kraju. Firmy nie uporają się z obniżką emisji bez odgórnej transformacji. Stąd potrzeba pilnych inwestycji infrastrukturalnych w całym systemie energetycznym w kraju, np. budowy elektrowni jądrowych (nie emitują CO₂), linii przesyłowych, magazynów energii, inwestycji w niskoemisyjnym sektorze transportowym: kolejowym, lotniczym, przeładunkowym itd. Brak powyższych inwestycji infrastrukturalnych będzie wiązał się z koniecznością płacenia podatków od emisji, tym samym przyczyni się to do wzrostu kosztów produkcji i utraty konkurencyjności krajowych przedsiębiorstw. Inwestycje w infrastrukturę same z siebie tworzą szanse rozwojowe przedsiębiorstw i możliwość dalszego wzrostu gospodarczego.